

rekomendacje kulturalne

665 „Rozbity dzban” w Teatrze Małym

Podobno trzech literatów — Heinrich von Kleist, Heinrich Zschokke i Ludwig Wieland postanowili rozegrać konkurs na utwór, którego tematem miał być miedzioryt francuskiego artysty Le Veau wiszący w mieszkaniu Zschokke, a zatytułowany „Sędzia albo rozbity dzban”. Zschokke miał napisać opowiadanie, Wieland — satyrę, a Kleist — komedię. I choć sam Kleist nie potwierdza istnienia samego konkursu, to jednak wspomina, że źródłem inspiracji był... miedzioryt. Przypomnienie tego rodowodu „Rozbitego dzbana” jest o tyle celowe, że cała konwencja inscenizacji zaproponowanej przez Macieja Englerta w Teatrze Małym to jakby ożywienie tego starego miedziorytu. W nastrój starych, XIX-wiecznych sztychów wprowadza już imponująca kurtyna przedstawiająca piękne wnętrze. Jakby na przekór malowidłu, w chwili, gdy kurtyna idzie w górę, ukazuje się wnętrze niechlujne, mroczne i niesympatyczne. To sala sądu w Kulkach. Sama fabuła jak i intryga dramatu, jest tyle nieskomplikowana, co łatwa do rozszyfrowania. Wiejski sędzia Adam wyznaje bardzo przystającą do rzeczywistości zasadę — „te nasze Kulki, to jest tylko tyci kawałek świata, to i tyci kawałek tej mądrości nam przypada”. Ale „niezapowiedziana wizyta” radcy sądowego z Utrechtu, Waltera, burzy nie tylko sielankowe życie w Kulkach, ale także tamtejszy wymiar sprawiedliwości, czyli sędziego Adama.

„Rozbity dzban”, napisany w 1808 roku, uważany jest za arcydzieło niemieckiej komedii XIX wieku. Pierwszą jego inscenizację w teatrze weimarskim przygotowywał sam Johann Goethe, zresztą bez większego sukcesu. Znaczenie tej sztuki oddaje się najczęściej zestawiając ją ze „Ślubami panienskimi” Aleksandra Fredry.

Dla współczesnej sceny komedia Kleista ma urok starego bibelotu. Pozwala też zagrać trzy, cztery niezłe napisane role — sędziów: Adama i Waltera, pisarza sądowego Świeczki oraz właścicielki rozbitego dzbana — Marty Lipkowej. I z tej okazji skorzystali — Wiesław Michnikowski, Henryk Bista, Marcin Troński i Zofia Kucówna.